

Rovdjurspolitiken är politik – inte biologisk mångfald.

Professorn i statsvetenskap Marie Demker

(P1 program Kaliber 9 maj 2010)

**Vargfrågan kan inte lösas med kompromisser
det är en intressekonflikt om grundvärderingar !**

Några vill ha varg - andra drabbas av försämrade levnadsvillkor.

Intressenter

(Demkers lista kompletterad)

Vill ha varg

Rovdjursforskare
Naturvårdstjänstemän
Media och vildmarksentusiaster
Kampanjorganisationer för rovdjur
Politiker
Stadsbor
NGOs: WWF, SNF mfl

Drabbade av varg

Småskalig djurhållning, Fäbodbruk
Arbetsmiljö och folkhälsa.
Jakt och fiske
Biologisk mångfald i kulturlandskap
Lantrasdjurs gener och kultur.
Bär- och svampplockare
Allemansrättens grundprincip
Ägande- och nyttjanderättshavare

Grundvärderingar

Vill ha varg

Natursyn – naturen sköter sig själv -
människan förstör

Vildmarksentusiasm, exploatera
Europas vildmark.

Forskare = fakta och hänsyn

Förakt för jakt + tamdjurhållning.
(Veganer – djurrättsaktivister)

Biologisk mångfald genom
mångfald av rovdjur

NGO idealister, vet bäst

Entreprenörer ska ha företräde,
förvaltar naturen för bästa BNP

Drabbade av varg

Samklang med naturen - så, vårda och
skörda

Jakt och fiske del av livsföringen

Hållbar djurhållning

- naturnära, nyttig djurproduktion
- rädda viktiga lantrasgener

Kulturmark viktig i naturvården.

Biologisk mångfald genom bete, ängar och
rara biotoper.

Allemansrätten – lokalbefolkningens rätt när
ägoinstitutionen infördes.

Naturfolkens levnadsvillkor skyddas.

Demokrati – utan majoritetsdiktatur

Makten över naturens resurser

Naturfolk fördrivs av makteliten

Hemmablinda svenskar?

Vi upprörs när makteliten i tredje världen fördriver naturfolken

Sveriges minoriteter

som lever i och av naturen i gammal kultur, kunskap och tradition,
som räddat värdefulla tamdjursgener, öppet landskap och
som skapar unika biotoper för utrotningshotade växter och djur

fäbodbrukare och småbrukare

berövas sina levnadsvillkor

för några som vill ha vildmark med varg istället för kulturbygd

Fäbodbrukare liksom samer - Svenskt naturfolk

Ska skyddas enligt EU-konventionen, CBD artikel 8j.

Att förtrycka minoriteter är i strid med Sveriges beskrivning av den demokrati man säger sig tillämpa.

Makthavarna måste välja öppet och ärligt – varg eller naturfolkens levnadsvillkor !

Dagens rovdjursförvaltning = bevarandeintresse för rovdjuren,
beaktar inte konsekvenserna för grupper som drabbas väldigt hårt.
lämnar inte utrymme för fäbodbruk i områden med vargrevir.

Många djur och växter i fäbodbiotoperna är mer utrotningshotade än något av de stora rovdjuren!

Jakt och fiske är också naturkultur

För många en viktig del i försörjning, livsföring och kultur.

Att utan ersättning frantaga lokala befolkningens möjlighet till jakt och fiske och sälja till marknaden fungerar inte i Afrika, inte heller i Sverige.

Samförståndslösningar i Afrika likaväl som Sverige kräver samförstånd med lokalbefolkningen inte bara handslag med "representativa ombud".

Angrepp på jägarkåren - avund eller ogillande av jakt som företeelse?
Har informationskampanjer för "ökad acceptans till rovdjur" slagit över till extremism och förföljelsekampanjer av utpekade "motkrafter"?

Hur det blev

Ambitionen

Rovdjursprojektet

Rovdjursforskare och tjänstemän (akademi och stat)
planerade Projekt Varg 1976

Återetablering av rovdjur

- framgångsrikt projekt – mätt i opinion och antal rovdjur
- ..-staten skulle bära kostnaderna – drabbade skulle få hjälp
- ..-alla grupper var positiva till försöksverksamheten - i början

Verkligheten

För näringar och livsvillkor för minoriteter på landsbygden

- naturnära djurhållning (hållbar matproduktion) tvingas upphöra
- indirekta skador** värre än direkta rovdjursrivningar
- arbetsmiljöproblem** (stressade kreatur och risker i sökande)
- biologisk mångfald utarmas** om fäbodbruk upphör
- negativ koordination mellan olika ansvarsområden (rovdjur, djurhälsa, arbetsmiljö, arbetsgivaransvar)
- turism, ridverksamhet, och jakten förstås

Utlovad hjälp och ersättningar - ersätts med:

- ”djurhållaren har hela ansvaret för sina djur – oavsett rovdjurssituationen”
- viss ersättning för dödade djur kan fås, eventuellt veterinärkostnad – men inte för indirekta skador, läkare, produktionsbortfall eller arbetsskada
- akutgrupper rekryterade efter rovdjursengagemang inte förmåga att hjälpa drabbade
- ingen offentlig instans har ansvar att skydda fäbodverksamheten
- flera djurhållare har sagt att man inte anmäler rovdjursskador, för det blir ingen hjälp utan man får mer arbete och blir extra granskad

Fäbodbruk inte möjligt i områden med vargrevir

De värst drabbades problem göms och glöms

Hur kunde det bli så?

Personlig hypotes om grundorsaker till organisationers beteende:

- Samhällets **grundläggande värderingar** omkastats:
Jämställdhet, solidaritet och rättvisa blev till **egosatsning, karriär och marknaden** har rätt.
- Styrsystem genom **belöningsystemen** -- (vinnaren tar allt)
- Samhällsanda och **samarbete blev** till Vinnarskallar och **konkurrens**

Ändringarna i **Systemskiftet** kring 1980 slukades av alla ledare.

För dem har det varit synnerligen lönsamt men det har lett till:

- Toppstyrning – lojalitet mot chef före samhällsnytta.
- Kortsiktighet – nästa bokslut gäller
- Vinnarsamhället blir även Förlorarsamhälle, man vinner på andras bekostnad
- **Suboptimering** – när alla ska göra det som är bäst för en själv, då krackelerar samhället.

Vad måste ske?

Helhetssyn och respekt för **demokrati** (utan minoritetsförtryck).

Helhetssyn på Biologisk mångfald

Citat ur Art- och habitatdirektivet: ”**främja att den biologiska mångfalden bibehålls med beaktande av ekonomiska, sociala, kulturella och regionala behov**”

Konsekvensanalys av de intresseområden och utrotningshotade skyddsvärda biotoper som drabbas av rovdjursförvaltningen.

Samhällets grundvärderingar och demokratidefinition
måste överordnas särintressen och

tillämpas **i konkreta beslutssituationer, inte bara i högtidstal.**

Åtgärder

Marie Demker:

Vargfrågan inte en förhandlingsfråga om kompromisser utan
vilka intressen och grundvärderingar som gäller.

Lagen om "en ny rovdjursförvaltning" har stiftats utan beaktande av EU-konventioners hänsynsklausuler eller beaktande av oskäligt drabbade naturfolk.

Lagen måste modifieras för att ta hänsyn till drabbade intressenter.

På sikt

Att medborgarna (i synnerhet ledarskapet) börjar tänka lite mer med hjärtat istället för enbart med vinnarskallen!

- Forskarna, tjänstemännen, organisationsledarna börjar ta hänsyn till sitt ansvar för **samhällelig långsiktig måluppfyllelse**
- Belöningsystemen med mindre suboptimering där löneskillnader och anställningsotrygghet frestar/tvingar till kortsiktiga lösningar - och fusk – på alla nivåer.
- **Demokratibegreppet** tas på allvar, med hänsyn till minoriteter

Maktens utövare skall ha kompetens, ansvar och befogenhet – och **kontrolleras**.

Tjänstemannaåtgärder ska kunna prövas i sak – inte bara genom processer mot myndigheten. **Återinför tjänstemannaansvaret.**

Akuta åtgärder

Självrannsakan i maktapparaten verkar mindre trolig!

Riksdagsmän och organisationer är så fastlåsta genom redan gjorda förhandlingar att ingen lär ta första steget att vända supertanken i

'En Ny Rovdjursförvaltning'.

**För att rädda fäbodbruk och biologisk mångfald i betesbiotoper
begär överprövning internationellt.**

Samtidigt

Lokala politiker tvingas prioritera mellan intressen
för jakt, tamdjurshållning och kulturbygdbiotoper
respektive rovdjursintressenter!

Vädjan till Folkaktionen Ny Rovdjurspolitik

1. En skrivelse till EU's miljökommissionär för att åstadkomma en **helhetssyn på biologisk mångfald** och klargöra hur särintresset för rovdjurens mångfald har försummat att beakta det övergripande syftet i konventionerna om den biologiska mångfalden.
2. En skrivelse till svenska forskningsråd för att yrka på att få **balans mellan forskning på rovdjur och konsekvenserna i kulturbygdsbiotoperna.**

Till andra intressenter:

Det är **regeringens skyldighet** att hindra övergrepp och förtryck mot hotade minoriteter.

Representanter för **de stora organisationerna** (LRF, WWF, SNF och SJF) - håll på principerna för demokrati, mänskliga rättigheter och biologisk mångfald – förhandla inte fram kompromisser - enligt Marie Demker - även om man riskerar att förlora kortsiktiga ”favörer” eller ekonomiska fördelar. Inte läge för ”Kohandel”!

Beslutsfattare på olika nivåer: Att vara förledd av entusiaster som talar för en vällovlig sak för att rädda vargen utan att inse konsekvenserna i förväg är en sak, att inte lyssna på vittnesmål från verkligheten är värre!
Agera med hjärta och långsiktigt samhällsansvar.

Slutord

Ta Marie Demkers uppmaning på allvar.

Beakta att ett antal intressenter känner sig förlora så mycket att de ger upp och förtvivlar över samhällets övergrepp så att en del hellre riskerar fängelse än accepterar "det nya samhället".

Är värdet av nuvarande rovdjursförvaltning så stort att vi vill riskera splittring i en "balkanisering" av Skandinaviska halvön?

**Redovisa i så fall vilka dessa värden är
- i ett helhetsperspektiv!**